

Spis treści

Wstęp	5
--------------------	---

Rozdział I. Aleksander Jagiellończyk – między Polską a Moskwą 1492-1506	13
1. Charakterystyka Aleksandra	13
2. Zmiany w ustroju politycznym	15
A. Rada panów. Urzędy	15
B. Geneza sejmu	20
3. Dwie wojny z Moskwą 1492-1503	21
A. Pierwsza wojna moskiewska	21
B. Druga wojna moskiewska 1500-1503	26
4. Unie z Polską w latach 1499-1501	34
A. Bez unii 1492-1498	34
B. Unia 1499 r.	36
C. Unia mielnicka 1501 r.	38
5. Polityka Jagiellońska 1492-1506	41

Rozdział II. Czasy Zygmunto-wskie – wielkie przemiany 1506-1569	47
1. Charakterystyka Zygmunta Starego	47
2. Wojny moskiewskie w latach 1507-1537	49
A. Trzecia wojna moskiewska 1507-1508	49
B. Czwarta wojna moskiewska 1512-1522	53
C. Piąta wojna moskiewska (wojna starodubowska) 1534-1537	59
D. Nie tylko wojny	62
3. Stosunki z innymi państwami	64
A. Chanat Krymski	65
B. Mołdawia	66
C. Inflanty	67
D. Zakon Krzyżacki (Księstwo Pruskie)	67
E. Inne kierunki	69

4. Ciąg dalszy polityki Jagiellońskiej (1507-1526)	70
5. Zmiany ustrojowe za panowania Zygmunta Starego	72
A. Rada panów. Walka o władzę	72
B. Bojarstwo, walka o przywileje. Sejm	76
C. I Statut Litewski	83
6. Królowa Bona i jej działalność w Litwie	85
7. Charakterystyka Zygmunta Augusta	91
8. Zygmunt August jako wielki książę litewski (1544-1548)	93
9. Zygmunt August i Barbara Gasztołdowa (Radziwiłłówna)	98
10. Stosunki polsko-litewskie do 1568 r.	101
11. Reformy ustrojowe i gospodarcze	115
A. Geneza reform	115
B. Rola Podlasia w recepcji wpływów polskich w Litwie	117
C. Reformy ustrojowe	118
D. II Statut Litewski	127
E. Reforma gospodarcza (pomiaru włóczna)	129
12. Wojna inflancka 1558-1570	137
13. Unia lubelska 1569 r.	143
A. Geneza unii	143
B. Sejm lubelski z 1569 r.	146
C. Postanowienia unii	150
D. Skutki	156

Rozdział III. Gospodarka i społeczeństwo

1. Terytorium, granice i ludność	160
A. Terytorium	160
B. Granice	161
C. Ludność	164
2. Gospodarstwo wiejskie – wieś i folwark	165
3. Miasto, rzemiosło i handel	171
A. Miasto	171
a. Liczba i rozmieszczenie	171
b. Podziały miast	175
c. Organizacja miasta, jurydyki	180
d. Struktura społeczna i etniczna	181
e. Ocena prawa magdeburskiego	183
B. Rzemiosło	184
a. Geneza cechów	184
b. Organizacja cechu	188
c. Ocena roli cechów	189
C. Handel	189
a. Drogi handlowe	190
b. Przedmioty handlu	192

c. Główne formy handlu	193
d. Kupiectwo	194
e. Znaczenie handlu	195
D. Wilno stolicą Wielkiego Księstwa Litewskiego	196
4. Społeczeństwo stanowe	199
A. Uwagi ogólne	199
B. Stan szlachecki	200
C. Stan duchowny	210
D. Stan mieszczański	212
E. „Stan” chłopski	214
F. Kozacy	218
5. Wspólnoty etniczno-wyznaniowe	220
A. Żydzi	220
B. Karaimi	227
C. Tatarzy	229
D. Ormianie	234
E. Cyganie	235

Rozdział IV. Wyznania. Kultura

1. Rozwój Kościoła katolickiego	236
A. Organizacja diecezji	236
B. Podstawy gospodarcze Kościoła	238
C. Działalność Kościoła katolickiego	240
D. Kościół a społeczeństwo	248
E. Zakony	250
2. Położenie Cerkwi prawosławnej	253
A. Stan prawny i majątkowy	253
B. Organizacja	257
C. Działalność Cerkwi	261
3. Początki Reformacji do 1570 r. Tolerancja religijna	264
A. Geneza Reformacji	264
B. Początki Reformacji	266
C. Tolerancja religijna	273
4. Początki Renesansu (do 1569)	275
A. Ogólna charakterystyka. Geneza	275
B. Instytucje kulturalne: szkoły, drukarnie, biblioteki	280
C. Literatura	284
D. Sztuka	290
a. Architektura	290
b. Sztuki plastyczne	293
E. Muzyka	296
5. Problem świadomości. Kwestia języka. Formowanie się świadomości narodowej białoruskiej i ukraińskiej	297

A. Problem świadomości	297
B. Kwestia języka	302
C. Formowanie się świadomości narodowej białoruskiej i ukraińskiej ..	307
Zakończenie	310
Mapy	316
Bibliografia	320